

НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА

Свака недеља Великог поста има две теме, два значења. С једне стране, свака припада једној секвенци у којој се откривају ритам и духовна „дијалектика“ Великог поста. Прва и основна тема у недељама поста је она првенствено истакнута у одељцима који се читају из Светог Писма. С друге стране, током историјског развоја Цркве свака је недеља за време поста добила и другу тему.

Тако, прве недеље Црква слави **НЕДЕЉУ ПРАВОСЛАВЉА**, друге недеље пева се служба у част Св. ГРИГОРИЈА ПАЛАМЕ, трећа недеља Великог поста је **КРСТОПОКЛОНА**, Четврте недеље Великог поста Црква се сећа духовних подвига **Св. ЈОВАНА ЛЕСТВИЧНИКА**, Пете недеље Великог поста Црква побуђује верне на покајање и врши последовање Преподобне **МАРИЈЕ ЕГИПЋАНКЕ**, шесте недеље Црква слави **ЦВЕТИ – СВЕЧАНИ, ЦАРСКИ УЛАЗАК ГОСПОДА ИСУСА ХРИСТА У СВЕТИ ГРАД ЈЕРУСАЛИМ**, након чега наступа **СТРАСНА СЕДМИЦА** посвећена страдањима и смрти Господа Исуса Христа, а која нас уводи у празник **ВАСКРСЕЊА, ПРАЗНИК ЖИВОНОСНОГ ВАСКРСЕЊА ГОСПОДА БОГА И СПАСИТЕЉА НАШЕГ ИСУСА ХРИСТА.**

ПРВА НЕДЕЉА ВЕЛИКОГ ПОСТА

У овај дан слави се спомен васпостављања поштовања икона 843. Године, за време царице Теодоре и патријарха Методија, после дугог гоњења икона у 8. и 9. веку, и зто се ова недеља и зове Недељом православља, тј. Недељом праве вере. Веза ове прославе са Великим постом је чисто историјска. Прва „победа православља“ десила се баш у ову недељу.

Борба за очување икона у Цркви трајала је скоро два века. Као унутрашњи непријатељи Православља, иконоборци су велику штету наносили Цркви, а најопаснији међу њима били су они који су у својим рукама држали светску или црквену власт. Многи од њих су били цареви или кнежеви, многи опет дворски евнуси, опаки сплеткароши и саветници царева. Њихове редове појачавали су многи свештеници и монаси, кривоумни епископи и наметнути патријарси. Својим световним високоумљем и окамењеношћу срца, проглашавали су иконе идолима, а поштовање икона прогласили идолопоклонством. У беснилу душе своје, избацивали су иконе из цркава, бацали их у море, ломили их и спаљивали. То су чинили и са моштима светитеља и апостола. Нису се устезали да избацују из Цркве и ломе чак и сам Крст Христов, главно и победно знамење хришћанско. Од храма су правили

пусту зборницу голих и окречених зидова. Од свих уметничких предмета и украса у храму, који су симболички представљали величанствену драму нашег искупљења, нису ништа остављали, до креча и људског гласа. И Црква је представљала празну гробницу, у којој се бедна душа људска осећала осамљена и беспомоћна, борећи се да се сама, без ичије помоћи, уздигне из прашине земаљске до бескрајне висине Божијег престола на небесима, тј. до врха Царства Вечности.

Против оваквог безумног пустошења и осиромашења храмова хришћанских, устали су сви велики и надахнути духовници у пространом царству византијском, а касније и у другим царствима хришћанским. Уз њих је стајао и сав благоверни народ, који је срцем осећао да су иконе изванредно помоћно средство молитвеним душама, као степенице уз које се душе дижу небесима и низ које силази помоћ, утеха и благослов од Бога на све који их поштују и пред њима се моле. Као и увек до тада, и од тада, Православље је доживело тријумф над иконоборцима, у Недељу православља, 11. марта 843. године. То је време патријарха Светог Методија исповедника и побожне царице Теодоре. Тада долази до пуне пројаве свег богословско-црквеног значаја и смисла догматских одлука Седмог Васељенског Сабора у Никеји о светим иконама, одржаног 787. године.

Синодикон (саборски проглас) ову Победу православља назива светлим и радосним даном обновљења. Одбрана икона по Синодикону представља право пролеће за православну Цркву и прави процват свих благодатних дарова Духа Светога.

А у овај дан, помиње се и чудо са царем Теофилом, гонитељем икона, којем су опроштени греси, пошто се Црква молила за њега и он се потом покајао. Исто тако, после часова, а пре литургије, или пред крај богослужења, обавља, у овај дан, у саборном храму, надлежни архијереј тзв. Чин православља, тј. архипастир излази на средину цркве са свештенослужитељима који износе иконе Спаситеља и Богородице, и полагају их на аналогije (налоње). САСТАВОМ СВОЈИМ, чин је, иначе, молбено и благодарствено пеније, а главна му је мисао - молба за очување мира у Цркви, и за обраћање заблуделих на пут истине.